

Millä ratkaisulla turvataan tiedon esteettömän saatavuuden lisäksi sen ajantasaisuus ja laatu, jotka vasta toimivana kokonaisuutena luovat tiedolle ja sen varaan rakennettaville palveluille arvon, josta loppukäyttäjät ovat valmiit maksamaan? Voidaanko yhteiskunnan kriittisiä palveluja rakentaa mekanismeille, joille ei ole olemassa selkeää rahoitusta? Joutuuko kunta päättämään, käytetäänkö veroraha vanhustenhuoltoon vaiko paikkatiedon ylläpitoon?

Paikkatietojen tekninen saatavuus, rahoitus, hinnoittelu ja laatu – miten ne sovitetaan yhteen toimivaksi kokonaisuudeksi?

VALTIOVARAINMINISTERIÖ on käynnistämässä työryhmää selvittämään julkishallinnon tuottamien tietojen hinnoittelua. Taustalla ovat tärkeät tavoitteet julkishallinnon toiminnan tehostamiseksi sekä yritysten liiketoimintamahdollisuuksien ja loppukäyttäjien palvelujen parantamiseksi. Osaoptimointi ei tässä asiassa riitä. Tarvitaan toimiva kokonaisuus. En yritä tässä pohtia ratkaisuja vaan niitä keskeisiä kysymyksiä, joihin kaikkiin tarvitaan vastaukset.

Miten järjestetään julkishallinnon tuotaman paikkatiedon kattava tekninen saatavuus?

Kunnat yhteistyössä Tekesin, KuntaIT:n sekä omien järjestelmätoimittajiensa kanssa ovat olleet aktiivisia paikkatietopalvelurajapintojen kehittämisessä suomalaisessa julkishallinnossa. Inspire-direktiivi edellyttää julkishallinnon ympäristöön vaikuttavien paikkatietojen saattamista tietoverkkoon muun julkishallinnon käyttöön. Tarvitaan rajapintojen määrittely ja toteuttamisen lisäksi niiden käyttöönotto kaikissa julkishallinnon keskeisissä prosesseissa, joissa tietoa syntyy. Kattava käyttöönotto tarvitaan, jos ko. rajapintojen avulla halutaan tehostaa julkishallinnon toimintaa kokonaisuutena. Miten rajapintojen käyttöönotto saadaan aikaan kattavasti koko kuntakentässä?

Mikä on kestävä rahoitusmalli, joka turvaa julkishallinnon tuottaman tiedon saatavuuden, ladun ja arvon?

Julkiset palvelut rahoitetaan vero- ja maksutuloin. Valtion budjetin sisällä

rahoituksen ratkaiseminen on selkeää, jos valtiovarainministeriö niin haluaa. Entäpä kunnissa? Kunnan paikkatietotuotannon kustannuksista merkittävä osa, jopa puolet, katetaan maksutulolla. Pystyisikö kunnan paikkatietotuotanto kilpailemaan kunnan sosiaali- ja terveystietopalvelujen kanssa rahoituksesta, jos siirryttäisiin puhtaaseen verorahoitukseen? Tulisiko KuntaIT:n ottaa rahoitusvastuu kuntien rajapintojen käyttöönotosta ja ylläpidosta sekä tiedonjakelua varten tarvittavista tietopalveluista?

Inspire-direktiivin toteuttamiseen ei ole osoitettu rahoitusta muutoin kuin Maanmittauslaitoksen osalta.

Kansallisessa paikkatietoinfrastruktuuria koskevan lain perusteluissa on katsottu, että valmiudet syntyvät muun tietohallinnon kehittämisen myötä. Näin ollen Inspire-velvoitteiden kansallinen rahoitus muulta kuin Maanmittauslaitoksen osalta on täysin auki.

Mitkä ovat tiedon irrottamiskustannuksia?

Mitä ovat irrottamiskustannukset? Onko tietopalvelurajapinnan ja tietopalvelun perustaminen ja ylläpito irrottamista? Miten irrottamiskustannukset katetaan? Mikä on hyväksyttävä irrottamiskustannusten taso? Saako irrottaa käsityönä? Pystytäänkö irrottamiskustannukset keräämään järkevällä kustannuksella?

Millainen minimietopalvelu viranomaisen olisi järjestettävä?

Menevätkö viranomaiset sieltä missä aita on matalin, jotta verorahaa kuluu mahdol-

lisimman vähän? Kohtaako paikkatiedon kysyntä ja tarjonta asiakkaan parhaaksi? Aiheuttaako ns. ilmainen saatavuus tietojen hankintaa, joka rasittaa tiedon tuottajaa suhteettomasti?

Voiko tiedon laatu säilyä, jos rahoitusta ei ole järjestetty?

Maksutulorahoitus on varmistanut, että kunta panostaa tietojen ylläpitoon. On pakko, koska tulojen saaminen edellyttää sitä. Ylläpito on mahdollista, koska siihen on rahoitusta. Jos siirryttäisiin verorahoitukseen, miten varmistettaisiin riittävä taso, joka varmistaa tiedon laadun?

Ilman selkeää rahoitusta yhteiskunnan kriittisten palvelujen rakentaminen paikkatiedon varaan on hallitsematon riski.

Ajantasaisten osoitetietojen merkitys keskeisenä paikkatietoaineistona on kasvanut nopeasti. Palo- ja pelastushallinto on kriittisin esimerkki ajantasaisen ja oikeellisen osoitetiedon tarpeesta. Miten varmistetaan, että ajantasainen osoitetieto on aina palvelujen käytettävissä, jos rahoitus on epävarma?

**Kirjoittaja on maankäytön asiantuntija Suomen Kuntaliitossa.
Sähköposti
matti.holopainen@kuntaliitto.fi.**